

FLEMMING ROSE

Fritt Ord, den 22. september, 2015

Den debat, jeg blev involveret i for ti år siden, handler for mig ikke, om det var rigtigt eller forkert at offentliggøre Muhammed-tegningerne. Det kan mennesker afhængigt af deres historie, overbevisning og erfaring have forskellige holdninger til.

Nej, for mig handler den debat om to begreber, som udgør den uomgængelige forudsætning for et demokrati og især et multikulturelt demokrati, hvor borgerne bekender sig til forskellige kulturelle, religiøse og etniske fællesskaber. De to begreber er så vidt jeg kan se også en del af forudsætningen for at sikre en varig og bæredygtig fred i et samfund. Jeg tænker naturligvis på tolerance og frihed.

Jeg tror, at vi alle har en iboende trang til at være frie. Evnen til at være tolerant, dvs. det ikke at gribe til vold eller forbyde det, vi hader og afskyr, er ikke medfødt. Hverken for os som individer eller samfund. Det er på mange måder imod vores natur at praktisere tolerance. Det er noget, vi skal lære.

For mig er frihed og tolerance ikke desto mindre to sider af samme sag. Friheden giver kun mening, hvis der i et samfund er en vidtgående tolerance over for meninger, man ikke bryder sig om. Tolerance bliver på den anden side et tomt og meningsløst begreb, hvis ikke den bliver praktiseret med vide rammer for at give sin mening til kende på en måde, som andre kan finde stødende og forkastelig.

Historisk er friheden og tolerancen hinandens forudsætninger. Det ved vi fra den religiøse tolerances historie.

I et liberalt demokrati må frihed og tolerance være tæt forbundne. Jo stærkere et spændingsforhold, der er mellem de to, jo større er risikoen for, at et samfunds demokratiske fundament bliver eroderet. Når et samfund bliver mindre tolerant, bliver det mindre frit, og når friheden i et samfund begrænses, er det fordi det er blevet mindre tolerant.

I de seneste 10 års debat er det blevet tydeligt, at mange ser frihed og tolerance som modsætninger, der skal balanceres mod hinanden. Dette spændingsforhold mellem frihed og tolerance skyldes, at tolerancebegrebet har mistet sin oprindelige betydning. Det har undergået en dramatisk forvandling, og er blevet en trussel mod friheden. At være intolerant betyder i dag at ytre sig på måder, som andre ikke bryder sig om, og at være tolerant indebærer, at man holder kæft eller optræder med ligegyldighed eller indifferens over for, hvad andre siger og gør.

Denne udvikling har bidraget til opløsning af det for et demokrati så afgørende skel mellem ord og handling.

Det var noget af det, debatten om Muhammed-tegningerne handlede om, og jeg vil gerne i en tid, hvor de fleste samfund i verden bliver stadig mere multikulturelle, multi-etniske og multireligiøse slå et slag for rehabilitering af den nære relation mellem frihed og tolerance. Det er, tror jeg, helt afgørende, hvis friheden skal overleve i det 21. århundrede.